

og politisk. Den må skyves tilbake på plass så den kan snurre rundt sin egen akse [...] Det beste og viktigste å starte med er måten vi engasjerer elevene våre på – i dag.

Shirley og Hargreaves er aktuelle gjennom webinarer og workshops, også i Norge [Hargreaves er for øvrig professor II ved Universitetet i Stavanger], og deres *Fem veier til elevengasjement* vil åpenbart stå høyt på den utdanningspolitiske dagsorden i tida framover.

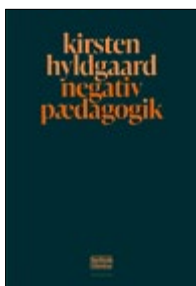
Negativ pedagogikk – bare negativt?

»» Kirsten Hyldegaard
Negativ pædagogik

Samfundslitteratur
214 sider

AV HALLVARD HÅSTEIN
RÅDGIVER I PEDAGOGISKE FAG

Kirsten Hyldegaard har forfattet boka *Negativ pædagogik*. Tittelen er uvanlig, innholdet likeså. Boka handler verken om negative forhold i skolen eller at pe-

dagogikk i seg selv er negativt. Teksten handler mer om grensene for hva pedagoger kan forventes å få til i møter med unge mennesker.

Boka har tre deler. Den første delen er en innledning på 16 sider. Her presenterer forfatteren intensjonen med boka. Hun erklærer tidlig at denne boka ikke er løsningsorientert! Den er derimot skrevet for å tydeliggjøre og begrunne pedagogikkens begrensning som vitenskap. Etter Hyldegaards oppfatning er det umulig

å gjøre pedagogikk til en vitenskap om måloppnåelse. Dette står i kontrast til det meste annen pedagogisk litteratur, som vanligvis dreier seg om ideelle mål og hvordan en kan gå fram for å nå dem.

Gjennom den neste delen, kapittel 1–5, utdyper hun tanken om pedagogikken som et redskap ut fra effekt- og nytte-tenkning. Her dreier det seg om hva forfatteren er imot. Hun er ikke motstander av å operere med anbefalinger om mål og valg av metoder. Derimot hevder hun at det er umulig å forske på dette ut fra ideen om at en kan bevise hva som virker. Hun argumenterer altså mot å drive pedagogisk forskning ut fra idealene for medisinsk og naturvitenskapelig forskning.

Hun er ikke den eneste som skriver kritisk om mulighetene for å gjøre pedagogikk til en bevisøkende vitenskap, men hennes begrunnelser er originale. Hun bygger sine resonnementer ut fra et syn på individet som bygger på psykoanalytisk teori og praksis. Psykoanalyse er mer opptatt av analyse enn av å foreslå strategier for forbedringer.

Slik er boka er ikke bare kritisk, den er nærmest nihilistisk i det at Hyldegaard åpent erkjenner at hun heller ikke har noe alternativ å komme med.

Den siste delen viser likevel noe av hva hun er for, nemlig følgende: Å ta utgangspunkt i det singulære ved hvert enkelt menneske. Noe av kjernen i hennes forståelse er at pedagogiske situasjoner sjelden er identiske. Og med en slik holdning gir det lite mening å skulle forske henimot generaliseringer. De siste fire kapitlene gir utdypende eksempler på dette. Følelser som skam og kjedsomhet står sentralt.

Slik jeg forstår det, er det ikke mål, verdier, fremgangsmåter og alt det som kan virke positivt og framtidsrettet, som bør legges vekt på, men analyse, analyse og atter analyse – ut fra måten hun fremstiller psykoanalysen på.

«Men også»

Hyldegaard skriver: «Pædagogiske relationer er et sammensurium af utilsigtede effekter, ambivalente forhold og dertil hørende kompliserende stemninger, [...]» Rett etter legger hun til at stemninger som angst, kjedsomhet og skam vanligvis beskrives som hindringer for læring. Det benekter hun ikke. Samtidig minner hun om at det likevel finnes tilfeller der også disse stemninger kan virke befordrende på undervisningen og ekstraordinære prestasjoner. På samme måte er det ikke alltid at frihet og kjærlighet gir positive følger. Ordene «Men også» i overskriften representerer en tankegang som er gjennomgående for boka. Hyldegaard benekter ikke at det går an å lykkes med de planene og metodene som benyttes. Hennes poeng ligger imidlertid i det at det ikke alltid er slik. Det vil også oppstå tilfeller der resultatet blir det motsatte av det som var planlagt. Dette sier noe vesentlig om pedagogikkens egenart.

Teoretisk

Boka er utpreget teoretisk. Hele veien referer hun til filosofene Nietzsche [1844–1900] og Heidegger [1889–1976] og psykoanalytikerne Freud [1856–1939] og Lacan [1901–1981]. Alle utpregede teoretikere. Slik sett må dette sies å være en bok for spesielt interesserte.

Trøst og oppmuntring

Tross alle filosofiske utlegninger mener jeg at bokas fyldige innledning trolig kan være til både trøst og oppmuntring for enkelte. Det gjelder teoriinteresserte pedagoger som synes at de pedagogiske fagmiljøene ofte er overfylte med ideelle og ambisiøse intensjoner, som strekker seg langt lengre enn det lærere har mulighet til å innfri. Innledningen utgjør dessuten den delen av boka som er lettest og mest tilgjengelig.